

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ВСЕСВІТНЬОЇ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У НАВЧАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ СПІЛКУВАННЮ В ІНШОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВУЗІВ

І.А.Глебова

*викладач кафедри основ перекладу англійської мови
Національного технічного університету України
"Київський політехнічний інститут"*

Стаття присвячена проблемі інтеграції новітніх інформаційних технологій та можливостей Всесвітньої мережі Інтернет у процес навчання іноземних мов. Стаття висвітлює проблему використання сучасних інформаційних технологій при формуванні та удосконаленні навичок спілкування у професійно-орієнтованому середовищі. Запропоновано огляд Європейських періодичних видань щодо проблеми, надрукованих видавництвами Німеччини. Представлено різні погляди стосовно ефективності, доцільності і функціональності ресурсу Всесвітньої мережі та форми застосування джерел з метою досягти певної комунікативної цілі.

Ключові слова: інформаційні технології, професійно орієнтоване спілкування, іншомовне середовище.

У розбудові інформаційного суспільства Україна має певні зобов'язання і як член ООН, і як країна європейського вибору. Всесвітній форум з освіти (Дакар, Сенегал, квітень 2000 р.) прийняв шість цілей «Дакарських Рамок Дій» – найважливіших пріоритетних стратегій ЮНЕСКО в галузі освіти, у тому числі: забезпечення того, щоби освітні потреби всіх молодих людей і дорослих задовольнялися на основі рівного доступу до відповідних програм навчання.

Роль новітніх інформаційних технологій у цьому більш як очевидна. На Саміті Європейського Союзу (Португалія, 2000 р.) було затверджено «План дій e-Europe», яким передбачаються конкретні дії в системі освіти: європейська молодь у цифровий вік (забезпечення інтернет-доступу і мультимедійних засобів для всіх шкіл та адаптація освітніх систем до цифрового віку), «швидкий» Інтернет для дослідників і студентів (забезпечення швидкого доступу до всесвітньої мережі для співпраці та навчання). Середньострокова стратегія Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури на 2000-2007 рр. затверджена на 31-й Генеральній конференції ЮНЕСКО у жовтні-листопаді 2001 р. передбачає дванадцять стратегічних цілей, серед яких – забезпечення загального доступу до інформаційних та комунікаційних технологій. Цією стратегією керується Україна як член ЮНЕСКО у справі формування системи освіти майбутнього за принципом: «Освіта для всіх, освіта через все життя, освіта без кордонів». Це означає, що кожен університет

має визначити для себе пріоритетні дії щодо визначення принципів Болонської декларації, зокрема у напрямках інформатизації навчального процесу, наукових досліджень, адміністративної діяльності. Сьогодні перед вищими навчальними закладами стоїть завдання підготувати фахівців з різних галузей, які зможуть вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, удосконалювати свої вміння і навички, навчатися впродовж всього життя.

Підготувати фахівців такого рівня можна лише за умови розробки та впровадження інформаційних методик та технологій навчання тієї чи іншої дисципліни, за якими навчальний процес є активним, відводиться значна роль індивідуальному навчанню та, звичайно, широко використовуються інформаційні технології, зокрема, інтернет-ресурси. За такого підходу до організації навчального процесу викладач розвиває у студентів мислення, навички приймати рішення та працювати з інформацією. Тому такий підхід можна вважати універсальним та таким, що відповідає вимогам часу.

Однією з найважливіших навичок професійного спілкування вважається навичка проведення презентацій. Це є затвердженим плановим завданням студентів немовних вузів. Презентуватися може інформація будь-якого змісту. Це може бути комерційна інформація автомобільного концерну на засіданні акціонерів з мультимедійним шоу чи демонстрація на конференції нових екзаменаційних постанов за допомогою фоліо [4,

13]. Презентація може бути не тільки на мовному, але й на зоровому, слуховому рівні тощо. У сучасному уявленні вони всі мультимедійні. Презентація – це пов'язаний між собою зв'язок дій. При вирішенні проблеми повинно бути прийнято рішення, яке спочатку обговорюється. Доречним є використання презентацій на заняттях зі студентами економічних факультетів. Наприклад, обговорення типової ситуації: організація має на меті випуск нової продукції, а саме нової техніки. У такій ситуації запрошується один із учасників, який спочатку для всіх презентує проблему і, наприклад, аналізує проблему і пропонує альтернативні рішення. Перш ніж робити висновки, має місце дискусія. Презентація – це комплексна дія, яка складається як з мовних, так і з немовних частин і яка має ціль. Щоб встановити особливості презентації, необхідно порівняти її з спорідненими видами діяльності такими як, доповідь, промова, реферат та наукова стаття.

Проведенню презентації передують ретельна підготовка. Необхідно створити певні матеріальні умови: техніка, засоби масової інформації.

При плануванні презентації треба розглянути такі етапи, як вибір змісту, структури, підготувати наочність, фолію, роздатковий матеріал/візуалізація. Також необхідно мати комунікативну та технічну компетенції. Важливим етапом проведення презентації є реакція слухачів, вдячність слухачам та доповідачам. Наприкінці презентації повинна бути дія, що є суть і мета презентації, наприклад – прийняття рішення.

Треба звернути увагу на деякі цікаві дидактичні принципи і прийоми проведення презентації:

1. Розмовно-комунікативні дії, що є основою для передачі знань.
2. Поєднання дій, що є основою для обробки знань і вказують на наступну за цим дискусію.
3. Пошук, письмо, наочність, технічні засоби, доповіді, покази, дискусії.

Особливий наголос приділяється при проведенні презентації на самостійність та активність студентів. Презентація повинна бути кінцевою фазою проектної роботи [2, 8].

Вважаю за необхідне звернути увагу на труднощі, що можуть з'явитися при підготовці та проведенні презентації.

По-перше, це можуть бути труднощі зі змістом, що є матеріалом для презентації. Презентація може бути перенавантажена інформацією, або неінформативною.

По-друге, технічні проблеми можуть виникнути під час презентації. Складності при обслуговуванні техніки; фолію, яке важко чи-

тати; нечіткий запис аудіоматеріалу чи погана якість відеоматеріалів.

Далі можуть з'явитися проблеми при груповому обговоренні теми.

Важливим є особиста підготовка та налаштованість на проведення презентації доповідача. Голос, особистість, поведінка, доступність, чіткість, вміння ясно висловлювати власну думку є необхідними складовими вдало проведеної презентації. Планування часу також є необхідною умовою успіху проведення презентації.

Все це є матеріалом для опрацювання і тренування проведення презентацій.

Наочність є також дуже важливою частиною вдалої презентації. Технічні засоби допомагають реалізувати процес ознайомлення з проблемою. Візуальна інформація має дуже важливу роль, тому що вона може доповнити чи, навіть, змінити мовну інформацію. Важливий принцип наочного пояснення – це функціональність. До наочності можна віднести також фото, картини, схематичні зображення. Об'єкти на картинах можуть бути описаними. Це застосування пропонує точки перетину, щоб аналізувати результати. Саме наочне пояснення абстрактних речей вимагає специфічні моделі. Дидактично це дає можливість аналізувати при сприйнятті наочного пояснення. Наочно можуть бути представлені цифри і співвідношення, які можуть бути згруповані як стовпчикові чи групові діаграми, лінійні діаграми тощо.

Презентація повинна бути інтегрованою. Вона повинна приносити користь і доповідачам, і слухачам. Безперечно, особливий ефект приносять презентації тим, хто готував її, хто працював над її плануванням, підготовкою та проведенням. Важливо так підготувати зміст презентації, щоб не втомлювати слухачів можливо, спростити суть і форму подання матеріалу. Презентація може бути частиною завдання, в якому виділяється тема і досить часу для підготовки і самої презентації.

Оцінювання презентації є важливим питанням, що розглядає певні чинники і стандарти, яких треба дотримуватись.

Необхідно брати до уваги три критерії, що повинні впливати на оцінювання: зміст, використання технічних засобів – спосіб викладу презентації.

Зміст. Такі критерії визначають якість зробленої презентації:

1. Чи доречно було представлено зміст?
2. Чи є вірним зміст по суті?
3. Чи було зрозуміло представлено зміст?
4. Чи доречно була інформація?

Технічні засоби:

1. Чи доречним було використання технічних засобів?

2. Чи доречним є технічні засоби по відношенню до змісту?

Технологія навчання ділової англійської мови, за якою передбачається поєднання проектною методикою навчання з використанням інтернет-ресурсів значно прискорює формування у студентів іншомовної комунікативної компетенції та навичок роботи з інформацією, які необхідні у сучасному світі.

Різноманітні завдання представлені в мережі Інтернет у режимі on-line [4, 16]. Їх можна класифікувати як:

- інтерактивні завдання;
- керовані пошукові завдання;
- вільні (некеровані) пошукові завдання;
- проекти що надсилаються електронною поштою;
- інтернет-проекти.

Для інтерактивних завдань потрібно використання комп'ютера і також може бути використано запам'ятовуючий прилад чи інший носій інформації.

Інтерактивні завдання мають свої переваги, чим можна пояснити їх популярність:

- дозволяють повторювати необмежену кількість разів; надають можливість виконати завдання після декількох спроб;
- дозволяють звертатися до попереднього матеріалу, навіть коли у педагога немає для цього часу;
- взаємодія між комп'ютером і учнем здійснюється без сторонньої допомоги;
- комп'ютер надає допомогу для вірного рішення.

Ці завдання вважаються закритими. Вони можуть бути використаними для самостійної роботи студентів. Відкриті завдання вимагають звіту, і викладач чи група студентів можуть подавати за допомогою повідомлення результати.

Керовані і некеровані пошукові завдання. Пошук – це завдання знайти інформацію по темі чи відповіді на питання в Інтернеті. Пошукові завдання часто є складовою проектів. Пошуки можуть мати різні завдання: від пошуку інформації до рішення проблеми.

Іншою складовою при формуванні іншомовних навичок і вмінь за допомогою новітніх технологій навчання є E-mail проекти.

Обмін за допомогою електронної пошти має переваги через дуже короткий час очікування, але навіть така комунікація повинна стимулюватися. Завдання педагога полягає у тому, щоб надати структури, теми і мовні засоби, які допомагають досягнути мовних чи міжкультурних цілей в E-mail проектах.

Інтернет-проекти. Загальна обробка інформації за допомогою джерел Інтернету є

прикладом комплексного навчання [4,17]. Використовують усі види робіт: від індивідуальних і робіт у малих групах до презентацій і загальних дискусій.

Для багатьох робіт використовують Інтернет, як вид енциклопедії чи архіву, для того щоб швидко знайти факти і дати, а потім обробити їх в аудиторії.

Важливим чинником успіху у навчанні є правильна дидактика. Необхідно з'ясувати наступні питання:

1. Чи підготовленні учні у мовному відношенні чи за змістом?

2. Чи знають вони, що повинні шукати?

3. Чи є зрозумілим, що вони повинні наприкінці презентувати?

Все більше навчальних посібників пропонують сьогодні компоненти Інтернету –нові книги, аудіо-, відеоматеріали.

Інтернет разом із навчальними посібниками дозволяє актуалізувати, розкрити та поглибити знання з певної тематики. Але мультимедійний світ Інтернету має один недолік: він відкритий для людей, що розмовляють рідною мовою і також рідно продуманий дидактично. Численні проекти і завдання підходять тільки для тих, хто має достойно розвинуті мовні і мовленнєві навички. В інтернет-просторі бракує таких речей як: розподілу матеріалу на малі частини і тлумачення етапів в навчанні, що притаманні заняттям на початковому рівні; суперечність між рівнем знань учнів та мовленнєвим потоком. Тому і треба знаходити і розробляти з починаючими завдання в Інтернет.

При досяганні мети у вивченні іноземної мови основою on-line-матеріалів є рецептивні навички: розуміння прочитаного і прослуханого, також робота з лексикою і граматику. Поєднання рецептивних і продуктивних цілей і різноманітних форм роботи створюють різноманітність і мотивують до самостійної роботи. Мовне навчання здійснюється на різних рівнях. Учні набувають додаткові навички при роботі з технічними засобами, фактичні знання за допомогою зв'язку з Інтернетом, які впливають на мовлення під час пошуку.

Розглянемо комунікативні елементи Інтернету як шанс до взаємодії під час і після занять.

У працях наочно показано, які можливості для уроку іноземної мови пропонують інформаційні листи, бюлетені, форуми, книги відгуків відвідувачів та інші комунікативні прийоми для активізації навчання і підвищення мотивації учнів [3, 6]. Не треба бути експертом, щоб проводити великі і малі проекти. Всі комунікативні елементи знаходяться у розпорядженні Інтернету. З їх допо-

могою здійснюються обмін думками, бесіди. Програмне забезпечення відіграє роль комунікативної платформи. Дидактичні можливості передбачають інструменти і пропонують шанси вивчення іноземних мов за межами класної кімнати і надає живості і привабливості вивченню іноземних мов.

Можливість поєднати учнів у мовленнєвій і немовленнєвій діяльності дають форуми. Є багато адресів і Web сторінок, що пропонують можливості форумів. Форум підходить і для мовленнєвої діяльності в класі. На рівні змісту можуть бути опрацьовані різні сфери – від слів до творчого письма.

Форум може бути використаний як інструмент для зворотного зв'язку та коментарію помилок учнів. Під час форуму студенти більш вільно спілкуються між собою, розкривається індивідуальність кожного учня.

Книги відгуків відвідувачів – це цифрова дошка об'яв, де останній запис розміщується зверху чи знизу. Це можна використати для:

- написання історії за допомогою ланцюжка;
- використати як дошку об'яв для різних повідомлень, наприклад, цікавих посилань чи діяльності, для обговорення книги;
- портфолію для документування помилок, що виникають найчастіше.

Блог є новітньою можливістю Інтернету, що забезпечує комунікацію як під час так і після заняття.

Вебблог – комунікативний інструмент в Інтернеті. Виник наприкінці 90-х рр. як вид неавтономного щоденника, який можна підключать до кожного комп'ютера, який підключений до Інтернету незважаючи на місцевість. Сьогодні вебблоги знаходять різноманітне застосування: від щоденників, on-line-журналів, до наукового банку даних.

Вебблог пропонує друкувати короткі статті, розміщувати коментарі, такі як посилання, картинки, документи. Як правило, у вебблогі можуть друкувати статті тільки зареєстровані користувачі, але коли мова йде про коментарі до інтерактивного форуму, тоді кожний може співпрацювати. Вебблог – відвідувачі всього світу можуть цілеспрямовано коментувати окремі статті і вступати у дискусію.

Вебблог є доцільним для використання при активізації учбового процесу, закріпленні навичок письма, сприяє роздумам і дискусіям. Розвивається критичне мислення, відбувається порівняння, використовуються коментарі, відбувається навчання в групах. Для викладачів це є інструментом, а для учнів – шанс розширити знання.

Вебблог має такі можливості:

- супроводжувати учнів в процесі навчання. Коментувати складнощі у навчанні і сприяти успішним результатам. Учні як експерти можуть брати участь в обговоренні;
- пропонувати цікаві посилання;
- пропонувати поради щодо навчання і обговорювати їх; поради можуть давати учні;
- опрацювати цікаві завдання, на які під час заняття бракує часу;
- встановлювати контакт з учнями;
- надає можливості міжкультурного обміну;
- пропонує додаткові комунікативні проекти;
- надавати додаткові проекти і розподіляти матеріал;
- підключати батьків учнів;
- вести портфолію.

Мовні ігри є доцільними для стимулювання самостійної роботи учнів. Мовна гра сприяє творчому процесу з правилами, але без меж і тому мова здається чужою і незвичною. Мовна гра і є рефлексивним процесом: порушення тем, нове і незвичне, що є суть мовних ігор, штовхає замислитись про мову та її застосування.

«Вивчення іноземної мови з цифровими засобами масової інформації» у розділі «DAF і новітні технології» аналізуються питання співвідношення зростаючого індивідуального підходу і одночасно збільшення можливостей навчання, що ґрунтується на співпраці [8, 74-75].

Є актуальною зміна концепції класної кімнати і пов'язана з цим зміна організації уроку, як і висновки, що впливають з цього.

Стаття стосується таких галузей:

- виробництво і використання програмного забезпечення для вивчення іноземної мови;
- питання про еволюцію і якості в галузі програмного забезпечення;
- заочне навчання;
- роль і місце теоретичних класифікацій і позицій;
- усне мовлення, сумісну форму роботи та рольове мовлення.

Це видання розглядає необхідність застосування цифрових технологій, описує передумови і аналізує практичне застосування Інтернету на уроках граматики. Видання Son звертає увагу на сильні, а також слабкі сторони застосування цих технологій, коментує результати досліджень, в яких з'ясовується, що вивчення мови за допомогою Інтернету, порівняно з касетним курсом знизило рівень, приблизно на 70 %. Це тому, що, на їх думку, в

Інтернеті бракує дидактико-методичних організацій матеріалу. Є тільки специфічні вимоги вчителя. Hers розглядає у своїй статті перспективи вивчення мови в університеті Гонконгу з використанням цифрових технологій на заняттях. Hers має досвід роботи з цифровими технологіями. Учбові посібники, як Themen Neu і як Moment mal, матеріал для вивчення груп показав, що Інтернет можна використовувати як допоміжний засіб. У цій статті він, перш за все, висвітлює питання, яким чином Інтернет може сприяти тому, щоб обробити чи структурувати інформацію з країнознавства. Hers повідомляє про емпіричні дослідження позитивного чи негативного прийому традиційної програми. Результати неочікувані: комп'ютерні програми не були улюбленим засобом при самостійному навчанні. Під час дискусії про роль Інтернету у країнознавстві Hers розглядає структурні матеріали в галузі навчання і робить висновки, що система сучасних вимог не зовсім відповідає новим технологіям.

«Вивчати іноземну мову для Європи – так, але як?» розглядається питання вивчення іноземної мови в країні, мова якої вивчається, та за межами її [7, 41]. Розглядаються психологічні чинники, наводяться висновки дослідників з питань психології та впливу іноземних мов на особистість людини, вікові особливості при вивченні мов, аналізується, що трапляється щоденно при вивченні іноземних мов. Також звертається увага на методологічний аспект вивчення мови, особливий наголос ставиться на різноманітності прийомів і методів, при вивченні та навчанні іноземної мови.

Автор робить висновки, що найбільший ефект має вивчення мови в країні, мова якої вивчається. При цьому автор зауважує, що вивчається мова того середовища, тієї соціальної групи, професійної спільноти, до якої належить людина. Це трапляється протягом двох років. Потім прогресу у вивченні іноземної мови не відчувається. Діти мають значні переваги, порівняно з дорослими у вивченні іноземної мови. Вони вчать мову граючи, імітуючи, їхній мозок більш здатний утворювати нові нервові кінцівки, що є більш придатні до засвоєння іноземної мови.

«Комп'ютер допомагає людям, що мають фізичні вади» висвітлюється такий аспект застосування новітніх комп'ютерних технологій як допомога, яку може пропонувати комп'ютер людям, що мають проблеми із зором, слухом, пересуванням [8]. Сьогодні розроблено устаткування, що дозволяє людям фізично обмеженим відчувати себе досить комфортно. Різноманітні прилади, такі як телевізор, ліфт, стерео обладнання, відеомагнітофон можуть

бути керовані дистанційно. Також це відноситься до інвалідних крісел, що обладнані спеціальними інфрачервоними технологіями, що дозволяє виконувати різноманітні операції. Комп'ютер також дає можливість для людей з проблемами із зором читати літературу в Інтернеті за допомогою спеціальних шрифтів, що мають здатність бути відчутними. Такі технології мають тенденцію спрощуватися з часом. У майбутньому вони будуть зовсім прості у використанні. Сьогодні за допомогою новітніх комп'ютерних технологій стало можливим навіть читати графічні елементи, що виводяться на екран за допомогою спеціально розробленого шрифту для людей, що мають вади зору.

У статті «Комп'ютер-манія» представлено дещо інший погляд на використання і вплив на людину комп'ютерної техніки [6, 125].

У наш час, в еру комп'ютерних технологій комп'ютер і техніка охоплює майже всі сфери виробництва, а також науки, освіти і культури. Людина стає залежною від комп'ютера. Вся інформація, банки даних, розваги, знайомства, спілкування – все здійснюється через всесвітню мережу WWW. Кожен день людина потребує свою дозу роботи за комп'ютером. Автор навіть порівнює цю проблему з алкоголізмом, манією до азартних ігор, вживає слово наркотик. У статті наводяться висновки дослідників у галузі психотерапії, що досліджували цю проблему. Незважаючи на усі переваги комп'ютерних технологій, є негативні фактори, що впливають на фізичний стан людини. А саме: можуть бути проблеми на робочому місці тому, що багато часу провели за комп'ютером, кризи в міжособистісних відношеннях, втрата почуття часу, астеничний синдром, з'являється біль в суглобах, потилиці. Людина не бачить реальних облич людей, знаходячись у віртуальному просторі.

Таким чином, ознайомившись з останніми здобутками фахівців з питань новітніх інформаційних технологій у галузі освіти, що друкувались німецькою мовою, можна зробити певні висновки.

1. Новітні технології набувають все більш широкого вжитку в методиці навчання іноземних мов. Необхідність вживання інтернет-ресурсів стає більш ніж очевидною.

2. Різноманітність прийомів, форм і підходів зростає і продовжує розвиватись у відповідності до темпів науково-технічного прогресу.

3. Є необхідність у розробці методико-дидактичних прийомів з метою покращення і підвищення ефективності роботи з інтернет-джерелами та мультимедійними засобами.

4. Використання цифрових і комп'ютерних технологій сприяє загальному розвитку і зміцненню міжкультурних відносин, співпраці із закордонними установами і фахівцями, сприяє поширенню країнознавчих знань тощо.

5. Необхідно виховувати культуру використання комп'ютерної техніки у підростаючого покоління з метою запобігання погіршення фізичного стану користувача та виникнення проблем спілкування у сучасному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Сидоренко С.І.* Гармонізація освітніх систем країн Європи через Болонський процес // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2003. – С.191-205.
2. *Becker–Mrotzek M.* Praesentieren // *Paxis Deutsch*. – 2005. – P. 6-10.
3. *Biechele M.* Lust auf Internet // *Fremdsprache Deutsch*. – 2004. – P.5-10.
4. *Biechele M.* Online Lernen: Grundlagen und Aufgabentypen // *Fremdsprache Deutsch*. – 2005. – P.12-16.
5. *Computer hilft behinderten Leuten* // *Sueddeutsche Zeitung*. – 09.10.1997.
6. *Computer-Sucht* // *Deutsch als Fremdsprache fuer die Mittelstufe-Hueber* – 2005. – P.125.
7. *Fremdsprachenlernen fuer Europa - ja, aber wie?* // *Deutsch als Fremdsprache fuer die Mittelstufe-Hueber*. – P. 41.
8. *Roesler D., Tschirner E.* Fremdsprachenlernen mit digitalen Medien.Bemerkungen zum vorlaefigen einer Diskussion // *Longenscheid*. 2005. – 2-42. – P. 74-75.

Стаття надійшла до редакції 11.11.2008 р.

